

Dret al propi cos i a la pròpia sexualitat

COL·LECTIU JUSTA REVOLTA

La reivindicació de l'avortament lliure i gratuït ha estat una de les grans batalles històriques dels feminismes. Aquesta reivindicació s'emmarca dins una lluita més àmplia per fer que els drets sexuals i reproductius de les persones, i en especial de les dones, siguin reals i efectius. I és dins d'aquest marc que la qüestió de la sexualitat femenina pren especial rellevància, ja que ha estat precisament a través de la negació d'aquesta sexualitat com sovint s'ha negat qualsevol dret a les dones a decidir lliurement sobre els seus cossos. Així, la pròpia conceptualització que se n'ha fet ha estat determinant en el paper i el rol que s'entén que ha de jugar la dona a la societat. I aquest paper no és precisament positiu; ans al contrari, la sexualitat femenina ha quedat invisibilitzada, negada i reduïda a la reproducció.

És per tot això que, per a les dones, el control dels seus cossos ha estat un camp de batalla que s'ha materialitzat en diversos fronts: des de la lluita per la visibilització del plaer femení al dret de les dones a tenir relacions sexuals lliures i igualitàries, passant pel dret a tenir opcions sexuals diverses o bé el dret a poder decidir si es vol o no ser mare –i per tant, a plantejar-se la maternitat com una opció, i no com una imposició.

Per tot plegat, i mentre la majoria d'aquests drets encara no són efectius, resulta imprescindible comprendre les polítiques i els debats que es duen a terme a l'entorn de l'avortament com un tema cabdal quan ens referim a la sexualitat femenina. Perquè quan se'ns priva del dret a decidir sobre el nostre propi cos, se'ns està negant com a subjectes la capacitat de prendre decisions sobre la nostra vida. A través de prohibir la capacitat de decidir el que volem fer amb les nostres sexualitats i com volem afrontar-ne les conseqüències, els nostres cossos i la nostra sexualitat esdevenen fiscalitzats, penalitzats i icona d'una ideologia conservadora, que nega fins i tot una qüestió tan bàsica com és el dret de les dones a decidir sobre la nostra vida.

La sexualitat femenina ha estat i és un tema polític i de control social en la nostra societat. En el sistema econòmic capitalista, que té el patriarcat com a estructura de control de les relacions interpersonals, l'interès per dominar els cossos de les dones esdevé clau per tal de garantir la reproducció social de la població.

Així, veiem com ja des de la conformació dels estats actuals, al segle XVIII, s'ha bastit tot un discurs al voltant dels rols i les relacions de gènere que serveix per legitimar el control de la sexualitat femenina.

En aquest sentit, la ideologia de la domesticitat i la divisió sexual del treball esdevenen claus. Segons aquest model, el rol principal de les dones és la reproducció social i el dels homes, el proveïment d'ingressos econòmics. És la idea que tots i totes tenim al cap de la divisió de tasques entre ambdós sexes, divisió que no és neutra, ja que aquelles tasques associades al gènere femení són desprestigiades, desvalorades i sovint invisibilitzades, tot i que són un pilar bàsic i fonamental per al funcionament del sistema. Només cal pensar en el treball domèstic.

Així, s'estableix la idea que la llar és el lloc de la dona, i el treball

de cura i domèstic, el seu deure principal. Per aconseguir que aquesta ideologia es legitimés en l'imaginari social, s'estableixen unes condicions que tenen a veure amb: una rígida separació entre espai públic-masculí i privat-femení; la idealització de la dona com a mare i de la feminitat com a culte a la vertadera dona; i la moral sexual, fundada en la doble moral i la consideració de la dona com a ésser asexual amb un impuls natural vers la maternitat. Qualsevol fórmula de sexualitat femenina que defugís la finalitat reproductiva és, per tant, condemnada, invisibilitzada i estigmatitzada: es criminalitzen les treballadores del sexe, se silencia i s'obvia el plaer i l'orgasme femení, s'estigmatitza el lesbianisme... En resum, es limita la capacitat decisòria de les dones sobre la seva sexualitat.

Un dels exemples més clars d'aquesta voluntat de negar la capacitat de les dones a decidir sobre els seus cossos és el debat que gira a l'entorn de l'avortament. El dret a la interrupció voluntària ja es limita a terminis en l'actual legislació i la futura proposta del PP pretén tornar-lo a tipificar en el codi penal com a delictes.

Fins l'any 2010, l'avortament estava tipificat al codi penal com un delictes excepte en tres supòsits (malformació del fetus, risc físic o psicològic de la mare, o que l'embaràs fos fruit d'una violació). En el marc d'aquesta llei de supòsits, el 97,1% dels avortaments es realitzaven a clíniques privades, i les dones no podien avortar si no era amb el consentiment de terceres persones (jutges i metges, principalment). El 2010 s'introdueix la llei per terminis, que despenalitza l'avortament durant les primeres 14 setmanes i permet que les dones no necessitin el consentiment de terceres persones per avortar. Cal recordar que els límits de temps establerts per llei a l'Estat espanyol estan per sota de la resta dels països europeus, que són de 24 setmanes límit. També és important tenir en compte que a l'Estat espanyol, el 88% de les dones avorten abans de les 12 setmanes i el 98% ho fa abans de les 21 setmanes. Els que es produeixen més enllà de les 21 setmanes són per risc fetal. I finalment, també és interessant destacar que limitar els terminis en els quals les dones poden avortar no fa que hi hagi menys avortaments; només cal veure el cas d'Holanda, on es permet a la dona avortar per decisió pròpia i voluntària dins d'un termini de 24 setmanes. I així, malgrat tenir

una de les legislacions més permissives, és el país amb taxes més baixes d'avortaments de tota Europa.

El ministre de justícia del PP, Alberto Ruiz-Gallardón, ja ha anunciat la seva intenció de modificar imminentment aquesta llei del 2010 per tornar a penalitzar l'avortament i tornar a tipificar-lo com a delictes, amb la intenció de no permetre que hi hagi terminis temporals en els quals la dona pugui avortar lliurement. Es tornarà, per tant, a la llei de supòsits anterior però endurint-los, a través de limitar el supòsit de risc físic i psicològic de la mare, i prohibint l'avortament en cas de discapacitat del fetus.

Des dels feminismes entenem que els canvis que es volen dur a terme a la llei són un retrocés enorme. Perquè, com hem dit, les lluites de les dones pel control dels seus cossos han estat un camp de batalla històric per als moviments feministes contra l'ordre social imperant, i és lamentable veure com tots els petits avenços que es fan estan contínuament subjectes a restriccions moralistes. Des del feminisme entenem que si no es vetlla per aquests drets s'està exercint violència contra les dones: se'ns està robant la capacitat i la veu de decidir sobre els nostres propis cossos, i per tant, limitant la nostra llibertat i autonomia. Que terceres persones o agents decideixin per nosaltres, sobre les nostres vides, els nostres cossos, i se'ns imposi la maternitat obligatòria, ens invisibilitza com a subjectes.

No és casual, doncs, la reivindicació clàssica del feminisme, advocant per un avortament lliure i gratuït. Avortament lliure, perquè entenem que interrompre l'embaràs és una decisió única i voluntària de la dona embarassada, i que per tant, cap agent (parella, família, església, estat, jutges, etc.) pot limitar aquesta decisió. L'avortament gratuït, perquè l'avortament ha de ser reconegut com un acte mèdic, i per tant, ha d'estar inclòs dins la cartera de serveis de la xarxa pública sanitària.

Per a nosaltres, és vital tenir espais de debat i reflexió sobre aquesta qüestió, així com organitzar-nos i fer front a aquesta ofensiva conservadora i patriarcal sortint al carrer i reivindicant els nostres cossos i la nostra capacitat de decidir sobre ells. Justa Revolta treballem des de fa anys pel dret al propi cos i aquest any la nostra campanya es vertebrava sobre aquest eix. Així, hem iniciat accions al carrer de denúncia, sensibilització i creació de discurs, perquè aquesta nova reforma no prosperi. Tenim clar que aquest és un dret innegociable des del punt de vista gènere i que endurir la llei no evitarà que les dones no avortin, sinó que el que farà es empitjorar les condicions de salubritat, posant en risc la vida de les dones que no es puguin permetre viatjar a altres països per avortar. I tot això és encara més greu quan s'està retallant en prevenció, en educació sexual, en ajudes, etc. Per tant, és un discurs contradictori i pervers el que es promou des del PP, que per una banda abandera el dret a la vida quan, per l'altra, no paren de prendre accions i mesures que degraden la nostra vida cada dia a través de les retallades en els serveis i els drets més bàsics. Per tot plegat, seguim i seguirem treballant perquè els drets sexuals i reproductius de les dones siguin efectius, i perquè la sexualitat de les dones deixi d'estar en mans d'aquells que no volen més que negar-la i invisibilitzar-la escudant-se en la moral més rànica.

Justa Revolta és un col·lectiu feminista de Sabadell que lluita per acabar amb les desigualtats socials derivades del patriarcat. La seva feina s'orienta a denunciar els rols de gènere i acabar amb les relacions de poder que generen.